

בז[ס]ילכה בפרשתה

בקודות להתעלות מתוך הפרשה

בא

שנה ד', גליון 165

התחדשות בעבודת השם

[א] המצוה הראשונה מורה על ענין ההתחדשות¹.

בפרשה אנו קוראים על המצוה הראשונה שנצטוו ישראל - "החודש הזה לכם ראש חדשים", וכמו שאומר רש"י בתחילת בראשית שהיה ראוי להתחיל את התורה מהמצוה הזו.

ואמנם הדבר טעון הבנה, במה נתיחדה מצוה זו של קידוש החודש, שהיא הראשית לכל המצוות, ובודאי לא בכדי הוא, שהרי מצוה זו היא אחת משלש המצוות שהיוונים זממו לעקור מעם ישראל, שבת ר"ח ומילה, ובודאי שלא בכדי בחרו במצוות אלו, אלא שהם שרשים לשאר המצוות, ובהיעקרם ח"ו תבטל עמהם קדושת ישראל.

והנה כפי שמבואר ברש"י ובחז"ל, במצות 'החודש הזה לכם' כלולים שני ענינים, שבהשקפה ראשונה נראה שאין שייכות ביניהם, והם מצות קידוש החודש ע"פ ראיית חידוש הירח, ועוד שישראל מונים את החדשים מניסן ולא מתשרי.

אמנם המשותף לשני הענינים האלו, יובן ע"פ המבואר בסוכה [כט.] שישראל מונים ללבנה, והאומות מונים לחמה, והענין בזה, שהשמש מסמלת את הסיבוב השנתי שאין בו שום התחדשות, שמסלול הליכתה חוזר על עצמו מידי שנה בשנה ללא כל שינוי והבדל. ולעומת זאת סיבוב הירח נקרא 'חודש' מפני שכל צורת הילוכו הוא במהלך של התחדשות תמידית, נעלם ושוב מתחדש, וחוזר חלילה.

והיינו, שאומות העולם מונים את ימי חייהם ע"פ הילוך השמש, כלומר שהכל חוזר על עצמו ללא כל התחדשות, בבחינת מש"כ בקהלת [א,ט] "אין כל חדש תחת השמש", הבריאה מתנהלת כבר אלפי שנים באותה מתכונת בדיוק, כפי שחקק בה היוצר ית' בששת ימי בראשית. ולמראית עין מתקבל כאילו יש כאן עולם כמנהגו נוהג, ללא מכוון ומנהל, זוהי תפיסת החיים מהמבט הגשמי של אומות העולם, וזו תפיסת החיים שהיו ישראל שבויים בתוכה בארץ מצרים.

אך כשהגיעה עת דודים לגאול את ישראל ממצרים, ולברוא אותם מחדש לעם ה', עשה וחידש הקב"ה את מה שלא עשה מעולם עד אותו זמן - שינה וניפץ כליל את כל מערכות הטבע, על כל חלקיו ויסודותיו, והראה לעין כל כי אין עולם כמנהגו נוהג, אלא ברצונו ית'.

ובר"ח ניסן, לאחר שהתרוממו ישראל לבטל בליבם את כל הכוחות הטבעיים, ולחיות עם המציאות האמיתית, ראה השי"ת להעניק לעמו את אבן היסוד לחיי תורה ומצות, הלא היא מצות קידוש החודש, אשר בה נצטוו להפסיק למנות את חייהם לפי הסיבוב השנתי של השמש, אלא מכאן ואילך תהיה כל הנהגת חייהם מיוסדת על הסיבוב ה'חודשי' של הלבנה, המציין את ההתגלות האלוקית של הבורא לנבראיו, שהיא מתחדשת תמיד ע"י עסק התורה והמצוות.

¹ רובו של קטע זה מתוך הספר הנפלא "שערי הזמנים - ראש חודש".

וממילא בנוגע אלינו, שלכל אחד מאתנו ישנם מוסכמות שחי איתם, על המצב הרוחני שלו, וברור
אצלו שכך אני, כמו שהגובה שלי הוא מטר שבעים, כך היכולות הרוחניים שלי הם כאלו, וממילא
אני צריך ללכת לפי הנתונים שלי!

אבל כאן מגיעה התורה ומנפצת את כל המוסכמות! כמו הירח שמה שהיה בחודש הקודם התקטן
ונעלם מן העולם, וכעת מגיע ירח חדש, כך ישראל שנמשלו ללבנה, יכולים כל הזמן לבטל את מה
שהיה קודם, ולהתחיל מחדש במצב אחר לגמרי!

[ב] יצירת ההנהגה הניסית שע"י עם ישראל.

מוסיף הנצי"ב עוד יסוד גדול: בבריאה יש שני מהלכים, יש הנהגת הטבע, "המחדש בטובו בכל
יום תמיד מעשה בראשית", וזה הנהגה כללית של כל העולם, שהיא התחילה בבריאת העולם
בתשרי. אבל יש הנהגה מיוחדת לעם ישראל, שהיא ההנהגה הניסית, שהתחילה ביציאת מצרים
בחודש ניסן, וזה "החודש הזה לכם ראש חדשים".

וכמו שבריאת העולם היתה יש מאין, כך היצירה של עם ישראל היתה יש מאין, ממצב של בלועים
בטומאת מצרים ברא אותנו הקב"ה למצב הזה ששולטים על כל הבריאה.

וזה מה שאומר הפסיקתא 'החודש הזה - חדשו מעשיכם', לעשות את המצוות מתוך התבוננות
חדשה ביסוד הזה של עם ישראל, שנהיינו צבא ה' כמש"כ "והוצאתי את צבאותי", כמו שהצבא
משליט את המלכות בעולם, כך אנחנו יש לנו את הבחירה והתפקיד להשליט את יחוד ה' בעולם.

וכשנבין שכל העולם מתנהל לפי התורה וישראל שמקיימים את התורה, תהיה הסתכלות אחרת
על כל המצבים, שנבין מהיכן הכל מתחיל – בשרשי הבריאה שלמעלה, שהם תלויים בעבודתנו.

הגמ' בברכות אומרת "הרואה אבן שישב עליה משה רבנו אומר ברוך שעשה נס לאבותינו במקום
הזה", וצריך להבין הרי המלחמה לא היתה ליד האבן, הרי משה עלה לראש הגבעה והמלחמה
היתה למטה? **אבל** התשובה שאכן כן, המלחמה היא לא למטה, שם זה רק התוצאות של
המלחמה! כמו שהמשנה בר"ה אומרת: "וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה?
אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומכוונים את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברין" .. אם
עם ישראל בדרגה גבוהה ברגע אחד הם מנצחים גם עוג וסיחון וכל צבאם האדיר, ואם נחלשים –
לא יעזור שום כח הכי גדול. (וזה 'מסתכלים כלפי מעלה', שמבינים שהכל תלוי למעלה).

ולכן מקום המלחמה היה ליד האבן, כשמשה רבנו ליד האבן מתפלל, וישראל רואים אותו
ומכוונים את לבם לאביהם שבשמים, שם נקבע מי ינצח.

וזה מה שכתוב "הקול קול יעקב" – כשקולו של יעקב מצפצף בבתי כנסיות ובתי מדרשות, לא
סתם לומדים ומתפללים, אלא 'מצפצף' – בשירה ונעימה, בקול ערב, בבתי כנסיות – בתפילות,
'ובבתי מדרשות' – בלימוד. וזה מה שמעורר את הקול העליון. **ולעומת** זאת "הרכין בקולו" – לא
עם כל העוצמה, בלי 'ויגבה לבו בדרכי השם', ואז עשיו יש לו מה להגיד..